

גליון שיחת חברים מימי הנחל

י"א ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
שע"י "מורשת הנחל"

שובבי"ם תשע"ב

גליון ז'

נקודת החבר

חיים צצי'ק

וחשוב הוא 'ביהמ"ד של הצדיק האמת' והזוכים לבוא ולחסות בצלו, וכ"ש לבוא ולהתפלל ביחד עם אנשים המקושרים לצדיק האמת.

ואעתיק קטע נפלא מליקו"ה (הלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות צ') בו רואים גודל הסייעתא דשמיא שזוכים כשמתוועדים אנשי הצדיק ביחד לעבודת ה' וזה לשונו: "וכל זה הוא בכוח הקיבוץ הקדוש שעוסק הצדיק לקבץ ולאסוף בכל עת לקרבם להשי"ת, שהוא בחינת ביהמ"ד הק' שלו שהוא בחינת מקדש מעט וכו', וזה בחינת "כנגות עלי נהר" היינו כמו גן שצומחין בו פירות כשהוא אצל הנהר שותיכף כשזורעין בו נמשך עליו מימי הנהר להשקותו ולהצמיחו מהרה, משא"כ שארי גינות כשזורעין אותם שצריכין להמתין עד ישיקף ה' משמים להוריד עליהם גשמי ברכה להצמיחם, כמו כן ממש הם הבתי כנסיות ובתי מדרשות של ישראל, שכל התפלות והתורות והעבודות שעושים בהתקשרות הקיבוץ הק' שבבתי כנסיות ובתי מדרשות נמשך עליהם מיד מהנהר היוצא מעדן להשקות את הגן להצמיחם ולגדל פירותיהם מהרה, כי בחי' האתערותא דלעילא יורד עליהם מיד בזכות הקיבוץ הק' שמתקבצים אל הצדיק האמת וכנ"ל וכו', אבל בכח הצדיקים האמתיים על ידי שנכללים בהקיבוץ הק' של ביהמ"ד שלהם, אז מתחזק תמיד בכל מה שעובר עליו בכח הסיוע דלעילא שהוא בחי' אתערותא דלעילא שיוורד עליו מיד, בבחי' כנגות עלי נהר שאינם צריכים להמתין על גשמים כי הנהר סמוך אליהם מיד, כמו"כ שם באהלים ומשכנות יעקב וישראל סמוך מאד האתערותא דלעילא לבחי' האתערותא דלתתא לסייעו בכל עוז להתחזק תמיד וכנ"ל עכ"ל הק'.

אחרי הדברים והאמת האלה, מי לא יחפץ בהבטחה שכזו? מי לא חפץ באתערותא דלעילא הבא בכח התקשרות לצדיק ולאנשיו? וע"כ במקום להתפלל במקומות אחרים ולעמוד קשה לכוון בתפלה, כאשר יודע כל אחד בנפשו כמה מונונים בתפלה כשמתפללים ב'שטיבלאך' וכו'. במקום זה אפשר לבוא לבית הכנסת של הצדיק ולזכות לשפכי כ'מים' לבך מהנהר היוצא מעדן להשקות את הגן, להתפלל בכונה כראוי ובשפיעת הלב באמת, כמו שכל ברסלעב"ד מאחל לעצמו להתפלל.

ואל תחשבו שאלו דברי תוכחה הם, חלילה לא ולא!! אלא הם דברים היוצאים מ'נקודת החבר' - ומקבלין דין מן דין (ולא לחינם נקרא המדור 'נקודת החבר' שכאן המקום לעורר כל אחד את נקודתו שיש לו בעבודת ה').

על כן בואו אחים אהובים להתחדש בזה ביתר שאת וביתר עז, לקום מוקדם ולבוא לביהמ"ד הנקרא על שמו הק', להתפלל תפלת שחרית בכונה, בכח וברעותא דלבא כמו שלמדנו רבינו הקדוש, הן בימות החול הן בשב"ק, וכדי בזיון וקצף שבחורים יכתבו עלינו שחארי התנונה כמעט ולא באים להתפלל בשול... עלינו נפל חובת היום להראות דוגמא לבחורי אנ"ש ולא להיפך.

ה' יזכינו לעבדו בכל לבב - איזהו עבודה שבלב זו תפלה, ולדברקה בו למען ייטב לנו כל ימי חיינו, אמן.

המנין שלכם בוקע רקיעים!!

אחד מיסודות חסידות ברסלב ומהעיקרים שבה הוא "עבודת התפלה" כמו שרבינו בעצמו אמר: "גאר מיין זאך איז תפלה" וחזן כמה שגילה וחדש רבינו את ענין ההתבודדות ושיחה בינו לבין קונו, דיבר הרבה מאד מגודל מעלת התפלות הקבועות שתקנו לנו אנשי כנה"ג, וחזק אותנו מאד להתפלל בכל הכח ולהכניס כל כוחינו בתיבות התפלה, כמו שראינו אצל אנ"ש בכל הדורות איך שהתפללו בהתלהבות ובכח בקול רם כי ידעו והבינו ש"עיקר החיות מקבלין מהתפלה, ובשביל זה צריך להתפלל בכל כוחו כי כשמתפלל בכל כוחו ומכניס כוחו באותיות התפלה איך נתחדש כוחו שם" (תורה ט'), ועוד כתב רבינו: "דע שעיקר ההתחברות ודבקות להשי"ת הוא ע"י תפלה" (תו" פ"ד תנינא).

עוד מצאנו שרבינו מנחם את התפלה "עבודה הגדולה שבגדולות"!! ולמען תועלת הענין אעתיק את כל השיחה הנפלאה הזו כמו שמוהרנ"ת מביאו בהלכות תפלת

ערבית (הלכה ד' אות ז') וז"ל: "וכמו ששמענו פעם אחת משיחותיו הקדושים, שאמר בפיו הקדוש בצחות מתיקות נעימות שיחתו הקדושה והנוראה מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית, שהעבודה הגדולה שבגדולות בעבודת ה' יתברך קלה ביותר לעשות מעט קטן שמטריחין עצמן בשביל פרנסה ועסקי עולם הזה, כי הלא אנו רואים כמה יגיעות יגע אדם בשביל לנסוע על איזה 'יריד', שותיכף במוצ"ש צריך לטרוח ולחפש אחר עגלה, ונחפז מאד לטעון סחורתו על העגלה ביגיעה גדולה, ואחר כך צריך לנסוע כל הלילה ולגדל שינה מעיניו ומשבר כל גופו מחמת שצריך לישב על עגלה טעונה, ושאר טרחות ויגיעות כיוצא בהם כידוע להעולם, ואחר כך צריך לעמוד כל היום על רגליו וכו' ופרט בימות הקור העצום וכו', וכל אלו היגיעות והטרחות הכבדות והקשות הוא מטריחין עצמו על ספק, כי ספק אם ירויח איזה רווח קטן וספק אם יאבד ההוצאות כידוע להעולם, נמצא שעל עסקי פרנסת העולם הזה מטריחין עצמן כל כך ביגיעות כאלה על ספק רווח קטן, והעבודה הגדולה שבגדולות היא התפלה ואף על פי כן כשעומדין להתפלל מתפללין וגומרין התפלה" עכ"ל הקדוש. ומשיחה זו רואים דבר נפלא, מוצא אחד מכנה רבינו את התפלה "עבודה הגדולה שבגדולות", ומצד שני כמה חיוני עידוד ונחם נתן לנו רבינו שלא נתבהל כלל מהיצר הרע וחילותיו שרוצים להפילנו לגמרי מעבודה נוראה שכזו, שבה תלוי כל חיותינו, ועל ידה אנו מתדבקים ומתחברים להשי"ת מזה העולם השפל.

ע"כ חברים יקרים אחים לדעה! רועה אחד לכולנו, וכולנו חפצים ליראה את ה' הנכבד, ולציית להצדיק שברור ככל אשר יאמר דבר קטן ודבר "גדול", בואו ונחדש את המלוכה - מלכו של עולם, הבה ניתן עוז והדר לאלוקינו לחדש עצמינו חדשים לבקרים בדבר גדול כזה הלא הוא "עבודת התפלה", להכניס כל כוחינו בתפילה, להתפלל בקול ובכח כמו שראינו אצל אנ"ש.

ובפרט לבוא להתפלל בביהמ"ד הנקרא על שם הצדיק, שיש בזה מעלה יתירה כמבואר בכמה וכמה מקומות בליקוטי הלכות, כמה גדול

דבר האיחוד

חברים יקרים! כבר הבחנתם בגליון האחרון, שהחלה התעוררות בינינו-האברכים להתחזק ב"עבודת התפילה".

את ההמשך תקראו בגליון הנוכחי ב'נקודת החבר', וגם הבאנו מכתב נפלא מאת הרה"ח רלו"צ בנדר ז"ל במדור 'מעט האברכים' (לא! לא ב'עלה לתרופה'! שוו בעצמכם כאילו רלו"צ כתב לנו מכתב... כמה זה היה מוחיב אותנו?! ואם רבינו בעצמו כותב לנו: "גאר מיין זאך איז תפילה" ועוד אומר לנו: "המנין שלכם היה בוקע רקיעים" כמה אנו מקיימים?! -! -)

והפעם יש לנו הפתעה בשבילכם!

בואו להתפלל כל יום בבית מדרשינו הגדול במא"ש [כותיקין או 'מנין שני'], ותכנסו להגרלה על סכום כסף נאה מדי חודש.

'כרטיס רישום' אפשר להשיג אצל: ר' שמואל נחמן גודלסקי הי"ד, כל יום אחה"צ בכולל 'אורות הנחל'.

המצפים לקראת בואכם לשלום

חברכים הזוכים כבר להתפלל בחיות ובכח

יחד עם אנשי הצדיק, בביהמ"ד הנקרא על שמו ז"ל.

סיפורי התקרבות

במדור זה נביא בעזה"ת 'ספורי התקרבות' ממקורבים חדשים גם ישנים, ואנו תפילה שנוכח מולנו להיכנס יחדיו ב'חדר של רבינו' ולקיים את כל אשר יצוה בתמימות.

שמואל מאיר חשין

"המכה בפטיש" היה כמה שבועות לאחר מכן, כל הבחורים נסעו במאורגן באוטובוס לקבר דן בן יעקב בכדי לערוך שם שעה התבודדות ביער הסמוך. נסיעה זו שינתה את כל חי הרוחניים, בימים ההם עדיין היה המקום מוזנח למדי, לא היו אמצעי תאורה וכאשר נכנסו לציון ניגש הבח' שמואל רוזנפלד (גיס לעתיד, שהיה מהפעילים הבולטים בחבורה) והניח על השולחן פנס גדול כשהוא הפוך לכיוון התקרה, וזה האיר קלושות את כל מבנה הציון. כאן שרו בהתעוררות חזקה את הניגון "נפשי שפכי כמים לבך" פעם אחר פעם, כאשר הקול מתגבר לאט לאט עד שמרוב התעוררות חשבתני כי הנני מצוי בעיצומו של הלום מתוך ועוד רגע קט הכל יגוז כחלום יעוף... אולם המציאות כבשה אותי, לאחר כמה ניגוני התעוררות וכמה דיבורים כגחלי אש יצאנו ליער להתבודדות.

היתה זו עבורי הפעם הראשונה שיצאתי מחוץ ליישוב להתבודדות, פחדתי לזוז אפילו מטר אחד בתוך היער העבות והחשוך, אולם לאט לאט התקדמתי לעבר נקודה המשקיפה על פני כל הסביבה והתחלתי לשפוך את לבי כמים לפני השם יתברך, דמעות חמות זלגו מעיני והרגשתי טלטלה עזה התופסת את כל ישותי. עם סיומה של השעה ידעתי נאמנה "פה אשב כי אוויתיה", כאן אוכל בעז"ה להתדבק ליציר, זו הדרך וזהו המהלך בו אמשיך לצעוד לנצח.

בהמשך דרכי עברו עלי "שבעה מימות", מטבע הדברים לא עברה ההתקרבות בצורה חלקה, בעיקר מצד החברים באותו חוג שלא ראו זאת בעין יפה, אחד מהם אף עקב אחרי בליל שישי אחד, ולמרות שתוך כדי צעידתי לבית מדרשו הסתובבתי מידי פעם לאחור לבדוק שאין עוקבים אחרי, הוא התחכם עלי, ורק כאשר נמצאתי כבר בתוך העזרת נשים הישן, מקשיב לדברי ראש החבורה ר' יעקב היילפרין ה"ו, פתח ההוא את הדלת וחיך לעברי חיוך מנצח... זינקתי ממקומי לדלוק אחרי והתחננתי אליו שלא יספר לראשי החבורות של אותו חוג כי הוא תפס אותי 'על חם'... הוא הבטיח, אבל נראה לא הבטיח לקיים... בדיעבד התברר שדווקא היתה בכך טובה גדולה, כי בימים האלה החליטו עלי שאין סיכוי לנתק אותי מברסלב, ומאז פסקו המעקבים וההפרעות...

באותה תקופה מצאתי חיוך רב ו"נקודת חבר" אצל הבחור החשוב יחיאל יהודה חשין, שהינקני בכל עת ואף כתב לי מכתבי חיוך נלהבים ופעל רבות למעני בכל המישורים. ולא אוכל להמנע מלהזכיר אבסורד מעניין בהקשר לתקופה זו, היו אלה כמה מן הנפשות הקרובות אלי אשר דאגו לי בכנות והוכיחו לי קשות שזה כבר דורות רבים ידוע הכלל (שבימינו פג תקפו...) ש"בחור ברסלב" סובל קשיים בהגיעו לפרק השידוכים ועלי לחזור בי לפחות בתקופה זו ולהשמר מלהמצא בקרבת חסידי ברסלב. אולם "יושב בשמים ישחק" ודווקא בזכות השתייכותי לברסלב באופן מוצהר זכיתי לזיווג הגון, ממשפחה ברסלבאית חזקה (נכדת ר"ש הורביץ ור"ד רוזנפלד). במשך הזמן הצטרפו אלי גם שאר האחים, וגם אאמו"ר שליט"א בהיותו מבקש האמת כל ימיו והספיק להסתופף אצל כמה וכמה מצדיקי הדור העבר, מצא בברסלב את אשר איזוהה נפשו הטהורה והתקרב יותר ויותר וכיום נמנה בין יקירי אנ"ש.

השי"ת יעזור שגם היום נזכה להוסיף ולהתקרב לרבינו הקדוש, שהרי גם מי שהתקרב לפני שנים רבות, גם מי שזכה ומבטן ולידה היו חסיד ברסלב - יכול פתאום לגלות שבכוחו "להתקרב לברסלב"... אם רק יתחיל להסתכל בעינים חדשות על תורת הצדיק ובהתחדשות של אמת יקיים את העצות שמבעירים בימי ההתקרבות "היום אם בקולו תשמעו"!!!

בימינו אנו, כאשר חסידי ברסלב שומעים את שם המשפחה "חשין" הם מכירים אותה היטב כמשפחה ברסלבאית וותיקה, אשר טובי בניה מפארים את פני המזרח של החסידות, כגון הרה"ח ר' בנימין זאב חשין זצ"ל ובניו שיבדלחט"א, כמו"כ ישנם עוד רבים מבני המשפחה המורחבת, ולא דווקא צאצאיו של ר' וועלוול, הנמנים על חסידות ברסלב. ביניהם גם אאמו"ר שליט"א ובניו ואני בתוכם...

אולם לאמיתו של דבר משפחת חשין השורשית אין לה שייכות לחסידות, ואדרבה, ראשי המשפחה היו מגדולי תלמידי הגר"א מוילנא זי"ע שעלו לארץ הקודש והקימו בה את היישוב האשכנזי הישן - "הפרושים" כפי שכונו כאן. כמה מרתק לגלות שדווקא מוהרנ"ת בעת נסיעתו לארץ ישראל נפגש באודסה עם "משולחים מוילנא המכונים פרושים" ביניהם אחד מראשי המשפחה, הלא הוא ר' נטע ב"ר סעדיה משקלוב (אביה של מרת 'חאשע' שעל שמה נקראת המשפחה), מוהרנ"ת מספר: "התחלנו ליכנס בענין ויכוח קצת שבין חסידים למתנגדים, כי הם מהכת המתנגדים הגדולים על כל החסידים כמפורסם... ואני הייתי סבור שעל כל פנים יש להם איזה אמונה בהגאון מוילנא שנקראים על שמו, אבל הם השיבו לי מיד... וכו' וכו' אמונה יהיה לי באדם?! וכו'", מוהרנ"ת מציין באירוניה: "אז ראיתי היטב החילוק שבין חסידים למתנגדים, כי ראיתי שאפילו בהתלמיד-חכם שלהם... גם בו אין להם אמונה..." (אגב, הרה"ח ר' צבי חשין שליט"א אומר שמוכרחים לומר כי בהתנגדותם לחסידות כיוונו לשם שמים, והא ראייה: רבים מצאצאיהם זכו להתקרב לרבינו הקדוש!)

אני כשלעצמי, הייתי יכול להחשב כחסיד ברסלב שורשי, מצד אמי תחי' הנני צאצא לכמה מגדולי אנ"ש, ה"ה ר' שמואל מאיר אנשין (שזכיתי להקרא על שמו), ר' יעקב זאב ברסלבי שאביו ר' יצחק גרשון היה אחיו של השרף החסיד ר' מתתיהו כהן מאומאן ועוד. הדבר גרם שעוד בהיותי ילד היינו מבקרים בבית מדרשו הגדול לעיתים קרובות, בעיקר עם סבי היקר ר' יצחק אנשין זצ"ל, שניתן לומר שכל התקרבותי לרבינו נוקפת לזכותו. הוא היה זה שהראה לי בסעודה שלישית את רבי לוי יצחק ושאר זקני אנ"ש מסובים ומדברים מרבינו, אני יכול לשכוח את השביעי של פסח האחרון לחיי ר' לוי יצחק, כאשר זכיתי בתור ילד כבן אחד-עשר להשתתף בסמוך אליו ולשמעו מפיו את סיפור הבעש"ט, כמו כן היינו מתפללים שם בראש השנה בחלק מהתפילות, וכן הברית מילה שלי התקיימה בהיכל בית מדרשו בעיצומו של יום הכיפורים. כמו"כ זכורה לטוב סבתי תחי' אשר כבת החסיד ר' יעקב זאב ברסלבי הקפידה להזכיר לי תמיד כי "אתה תהיה ברסלב"!!! מפליא הדבר כמה מילים ספורות אלו השפיעו עלי במשך הזמן... בד בבד היינו שייכים יותר לחוג אחר לגמרי, ורק לעיתים זכיתי להיות בברסלב.

בפועל, למרות הקשר הקרוב לברסלב הייתי שייך יותר לחוג ירושלמי ידוע, שם קשרתי את עתידו ולא העליתי על דעתי לשנות מקום ואוירה. אולם משמים סללו עבורי את הדרך, היה זה לאחר הבר מצוה, כאשר בן דודי היקר הבח' נחמיה אנשין הציע לי להגיע בליל שישי ל"ארגון הצעירים", הייתי צריך להתחבא מכל החברים שהיו שייכים לחוג האחר, ולאחר תרגילי הסחה הצלחתי להגיע בליל שישי. בתקופה זו היה מתאספים ביהד כל הבחורים ללא הבדלי גיל (יש"ק ויש"ג) וביחד היו מגיעים לשתי שולחנות בלבד בפניה המזרחית צפונית בהיכל הכולל, כשהאחראי וראש החבורה היה מיודעו ר' יחזקאל עקשטיין ה"ו, מעמודי התווך של הת"ת דהיום. האמת אגיד שבפעם הראשונה לא התלהבתי במיוחד, כנראה הייתי צעיר מידי בכדי לתפוס את העומק של שיחות ותורות רבינו, אולם בכל זאת הניגונים שבו את לבי, בעיקר הניגון של המגיד מזלוטשוב שאנו שרים על "שערי ציון" שכבש את כולי וגילה לי עולם חדש.

עלה לתרופה

מכתב נפלא שכתב אברך יקר אחד לחברו, המדבר מגודל מעלת ימי השובבי"ם, והדפסנוהו כאן לגודל חשיבות הענין.

להתחזק באמונת צדיקים, ולהתחדש בהתקרבות לרבינו הק' והנורא אשר הוא הצדיק שבדור הזה עד שיבוא משיח צדקינו, להתחזק בלימוד ספריו הקדושים, לקיים עצותיו הנוראות ולעבוד את ה' בהתקשרות אליו, והעיקר להתפלל הרבה להשי"ת על זה שנוכח לביטול לרבי ולא להשתמש עם שכלי כלל, כי מי יאמר 'זיכיתי לבי' ומוחי יך וצח, כל אחד יודע בנפשו כמה מוחו פגום ומקולקל מאד מאד ואיך ירצה האדם לומר 'אני מבין' יש לי השגה ברבי, וכמו חולה שבא לרופא שירפאהו, אם יתחיל לומר לרופא כשנותן לו תרופה: "את זה אני לא לוקח, כי אני לא מבין עדיין מה זה עושה. וזה אני לא מבין מה זה מועיל", אוי לו ואוי לנפשו! הרי הוא ישרא חולה כל ימי חייו, רח"ל. כך אנו אצל הרבי, אי אפשר לגשת לעצות של הרבי בשכלנו הדל והשפל, רק צריכים להכנס לחדר של הרבי בביטול גמור, ואם אני לא מבין מה יש לי מזה שאני יושב שעה שלומה בהתבודדות בלי דיבורים?! צריכים לדעת שזה תיקון מהרבי ואין לנו השגה בזה כלל וכלל לא. כמו כן ב'תיקון הכללי' אם ירצה אחד לחקור בשכלו מה הענין של אלו ה' מוזמרים הרי הוא טיפש גמור, רק צריכים לגשת באמונה לבד, וכמו שכותב הגה"ק מטשערין זצ"ל על תורה צ"ב תנינא, אחר שהוא כותב כמה רמזים על תיקון הכללי "אך כל זה רשמתי, להפסיק קצת דעת המעיין מה שיש למצוא איזה רמזים קטנים, אך עומק פנימיות מחשבותיו הקדושים שהיה לו לרבינו"ל בזה, איך שדווקא אלו העשרה קאפיטל הם מסוגלים לתיקון זה, ושהוא תיקון גמור בוודאי וכו', זה בוודאי נורא ונשגב ומרומם ומופלא מאד מדעתנו, כי גבהו שמים מעל הארץ וכו' כן גבהו וכו' ומחשבותיו ממחשבותינו" עכ"ל. וכמו שאמר ר' נתן כשהתקרב לרבי: "ראיתי את האמת והשלכתי את שכלי", ורק ע"י אמונה בצדיק והתקשרות אליו יכולים לזכות לתיקון המוח.

עוד נקודה רציתי לכתוב לך, שבאלו הימים טוב להרבות באמירת תהילים, כמו שכתב רבינו בתורה ע"ג ח"ב: "שעל ידי אמירת תהילים יכולים לזכות לתשובה", ורבינו כותב שם: ש"עיקר הזדככות שנים עשר שבטי יה שהם מ"ט אותיות - מ"ט שערי תשובה היה במצרים וכו', וזהו "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו" סופי תיבות הם אותיות "תהלים" ואותיות "תשובה" כי ע"י תהלים זוכין לתשובה."

ידוע שמוהרנ"ת היה לו כל יום סדר בתהלים, ובימי השובבים היה לו עוד סדר חוץ מהסדר הרגיל, ולכן צריך לראות להרבות בתהלים באלו הימים המסוגלים לתשובה.

וכן להתחזק להיות בשמחה אשר הוא ג"כ תיקון לפנה"ב, כמ"ש רבינו בתורה קס"ט עיי"ש. וכן ראוי ליתן צדקה באלו הימים וזה תיקון גדול. וכן ידוע המנהג אצל אנ"ש לא לאכול באלו השבועות פעם אחת בשבוע דבר מן החי. ואשרי חלקך אם תזכה ללמוד באלו הימים תורה ל"ו ולומר התפלה על זה [תפלה ל"ו].

וכן להרבות בלימוד התורה כמה שאפשר, וידוע מה שכתוב בספרים שלימוד ביגיעת המח הוא תיקון למח, וכן לחדש חידושין דאורייתא ובפרט בתורת רבינו כמ"ש בתורה ק"ה תנינא: "שמעתי מאחד שהזהיר אותי שישתדל לעיין בתורתו, ויראה לחדש בתורתו איזה דבר, ואמר לו, אם תזכה לכון אל תוכן כוונתי בתורת מה טוב, ואפילו אם לא תוכל לכון כוונתי אעפ"כ טוב מאד כשזוכין לחדש איזה דבר בתורה, כי הוא תיקון גדול להרהורים" וכו' עיי"ש.

הארכת קצת בדיבורים מה שלא היה בדעתי להאריך כל כך, ומה' יצא הדבר לגודל נחיצות הענין הנורא הזה אשר בו תלוי כל גאולתנו ופדות נפשינו.

והשי"ת יעזרונו על דבר כבוד שמו שנוכח לנצל את אלו הימים כראוי, ולהרבות בתפלה ותחנונים שנוכח לתשובה שלימה, והעיקר להיות בשמחה עצומה שאנו יודעים מרבי כזה אשר על ידו יהיה לנו תיקון לנצח, וכמו שבגלות מצרים זכו ישראל לצאת משם ע"י משה רבינו ע"ה, כן אנו נזכה לצאת מגלות הזה הפרטי והכללי בזכות רבינו הקדוש ותלמידו ז"ל בשלימות, ע"י משיח צדקינו שיבוא במהרה בימינו אמן.

כה דברי הכותב

חברך הדורש שלומך תמיד, ומתגעגע לעבוד את ה' באמת.

לכבוד חברי היקר ידידי בלב ונפש, המסתופף בצל הקדוש של הנגמ"ח זיע"א ומשתוקק לעבוד את ה' ע"פ דרכו ז"ל, ה"ה האברך היקר כמר ... נ"י"ו אחדשה"ט, קבלתי מכתבך בשמחה רבה, ותודה רבה על כל הדיבורים וההתחזקות שכתבת שם, ממוש החיית את נפשי. מה אומר לך! רק בברסלב אפשר לכתוב מכתב לחברו רק מעבודת ה' ודיבורים מהתכלית, ועצם הכתיבה היה אצל אנ"ש דבר גדול מאד, כמו שרואים אצל מוהרנ"ת כמה מכתבים כתב לבניו ולתלמידיו, ומה יש לנו את האוצר היקר הספר הק' "עלים לתרופה", המלא תרופות ורפואות ועצות נוראות והתחזקות נפלא על כל ענין וענין מעבודת ה', וכן בכל הדורות עסקו אנ"ש בכתיבת דברי תורה ע"פ הדרך של רבינו, ומה ג"כ יצאו ספרים נפלאים הרבה, כגון הספר "נתיב צדיק" לר' נתן ב"ר יהודה - מתלמידיו המובהקים של מוהרנ"ת, וכן הספרים "אמונת אומן" "אור צדיקים" "שארית ישראל" "נחלי אמונה" וכו' מגדולי אנ"ש באומן ובפולין, ב"ה כמה אנו צריכים לשמוח שיש לנו רבי ותלמיד כזה שאפשר לכתוב ולכתוב בלי סוף מעסקי תורתם ודרכי עבודתם, ולהתחזק ביחד כמ"ש "ומקבלין דין מן דין".

ועכשיו הנני מקיים הבטחתי להשיבך דברי חיזוק והתעוררות בעז"ה, עכשיו מגיעים וקרבים ימי השובבי"ם הקדושים אשר בהם כל ישראל מתעוררים מאד לתשובה ולתקון עוונות, כמ"ש בשם האר"י ז"ל שבימים אלו אשר קוראים מגלות מצרים, וכל גלות מצרים היה לתקן עון אדם הראשון כידוע מה שעבר עליו בק"ל שנים, עכשיו שקוראים הפרשיות האלו מתעורר עת רצון לתקן החטאים, והזמן מסוגל מאד לתשובה ובפרט על פנה"ב.

ואעתיק לך מה שכותב מוהרנ"ת בליקוטי הלכות על ענין 'שובבי'ם' בהלכות גלוח הלכה ה' (אות ח') וזה לשונו הק': "וזה בחי' שובבי"ם, שבהם נוהגים הכשרים להתענות ולצעוק להשי"ת בתפלות וסליחות, כי באלו הימים קורין בתורה בענין גלות מצרים וגאולתם שהיה ע"י צעקה כנ"ל, וכמו כן צריכים עתה בגלות הזה כנ"ל, וזהו "שובו בנים שובבים" שעיקר כל הצרות והגלויות ר"ל הם ע"י חסרון הדעת, שהוא בחי' שובבים שכל אחד הולך בעולם כמו משוגע ושובב ממש כמו שנאמר "וילך שובב בדרך לבו", וכשיבין האדם בעצמו כל זאת איך הוא שובב ומשוגע ממש כי הולך אחר רגירות לבו ואינו מסתכל על תכליתו הנצחי, בודאי יחוס על עצמו ויצעק הרבה להשי"ת, ועל ידי יזכה לפי בחינתו להוליד המוחין והדעת שעל ידי זה עיקר הגאולה בכלל ובפרט בכל אדם ובכל זמן כנ"ל" עכ"ל.

וזה ידוע שעיקר תיקון המוח הוא על ידי התקשרות לצדיק כמ"ש מוהרנ"ת בהלכות תפילין הלכה ב' (אות י"א) וז"ל: "וזהו בחי' איסור החמור וכו', וע"כ אמרו שאין מועיל תשובה, כי אי אפשר לו לשוב כי להיכן ישוב מאחר שפגם בהנקודה בעצמה, כי כל זמן שנשאר הנקודה קיימת מועיל תשובה אבל זה שפגם בהנקודה בעצמה וכאילו עוקר נקודתו ח"ו להיכן ישוב, אבל באמת אעפ"כ אין דבר שעומד בפני התשובה, וכמובא בכל הספרים שאעפ"כ אם יעשה תשובה יתכפר לו בוודאי, אך עיקר תשובתו הוא על ידי צדיק הדור שהוא בחינת נקודה הכללית שמשם מקבלים כל הנקודות, וזה מאחר שפגם בהנקודה שלו בעצמה על כן מוכרח לקבל אור הנקודה מחדש, וזה אי אפשר כי אם על ידי צדיק הדור שהוא שורש כל הנקודות, ועל כן יש לו כח להאיר לו הנקודה מחדש כי שם שורש כולם, וכן מובן בדברי רבינו במאמר 'בחצוצרות' סימן ה' על פסוק "אוזן שומעת תוכחת חיים" שעיקר תיקון ענין זה הוא על ידי צדיק הדור עיי"ש, ועיקר זה התקון בשלמות הוא רק על ידי משיח שיבוא במהרה בימינו" עכ"ל.

רואים מכאן, שעיקר התקון לחטא זה הוא רק ע"י אמונת צדיקים, והיינו לבטל מוחו ודעתו להצדיק שבדור עיי"ן כן נתתן מוחו, והעיקר הוא להשליך את מוחו לגמרי לגמרי ולא ישתמש במוחו כלל, רק יבוא לצדיק בביטול גמור כמו מי שאינו מבין כלל, כמו שכתב מוהרנ"ת על תורה ל"ו שעיקר התקון הוא האמונה, כידוע דבריו בהלכות קרי"ש הלכה ד': "ובלתי אמונה, עליו נאמר דברי רבינו"ל "שאי אפשר לשום אדם להשיג ולתפוס בדבורו של הצדיק אם לא שתקין תחלה אות ברית קודש כראוי, ואז יכול להבין ולתפוס דיבורו של הצדיק" רק העיקר הוא האמונה."

ואם כך הם הדברים, כמה צריכים עכשיו בימים הקדושים האלו

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

הרי הגליל העליון מחביאים בחובם סודות נעלמים, הרי מירון המתנשאים לגובה השמים כאילו ממתיקים סוד ביניהם, הר החרמון משקיף מרחוק וצופה על פני הגליל כמלך בגדוד, מצד מערב נושקים ההרים לחופי הים התיכון, ואילו המורדות המזרחיים של הרי הגליל העליון משתפלים אל עבר עמק החולה אשר בימים שעברו איכלסה בקרבה את "ים החוילה" שהאנושות ייבשה אותו והשאירה למוזכרת רק אגם קטן המנסה להכיל בקרבו את מעט בעלי החיים שלפתע איבדו את מקור חיותם.

מורדות אלו השוכנים למזרח הגליל, כיום הם שוממים כמעט לגמרי, חלק גדול מהם משמשים כשטחי אימונים של הצבא, אחוז מסויים משמשים לשטחי חקלאות ואחוז כמעט אפסי משמש למגורים, כאשר העיר הבולטת בתוכם היא "חצור הגלילית", אשר מעליה שכן בעבר הכפר "פרעם" עליו נשוחח במאמרנו הנוכחי.

גם הפעם אנו מתייחסים לספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", משם שאבנו מידע רב לגבי המקומות הקדושים האלו, גם אם לא תמיד אנו מחוייבים לקבל את ממצאיו, בעיקר כאשר הוא משנה מאשר הורגלנו עד כה. אמנם הפעם אין מדובר בשינוי ממסורת קודמת אלא ממה שקבע ארגון 'קדמונו', ובכל זאת הבה ונבדוק האם אמנם אין מנוס אלא לקבוע כי יש לשנות ולהתחיל להשתטח במקומות המיוחדים הללו. והשי"ת יעזרו על דבר כבוד שמו וזכות הצדיקים אשר בארץ חמה יגן בעדנו שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

חנן הנחבא' (!!)

וצדיק שמות יתן תמורתו יוצר נשמתו בשנה הלזו כי אין מעצור לה' [להושיע] וצדיק חונן ונותן יתן ויחזור ויתן לי לחיים ולקיימה בחכמה ובתבונה לתקופת השנה אמן. כן יעשה ה'".

עד לשנת תש"ח עדיין עמד הכפר על מקומו, אך יהודים לא התגוררו בו. עם קום המדינה נמשו הערבים את המקום והוא הפך לשטח שומם, מה גם שמדובר באדמה תלולה והררית שקשה לקיים בה תנאי מגורים תקינים.

למרגלות ההר בו שכן הכפר פרעם, מצויה מערת קברו של התנא חוני המעגל, וממנו משתרע מישור לצד מזרח, עד שהוא משתפל כלפי מטה בירידה תלולה לעבר העיירה "חצור הגלילית" שהוקמה כאן בעשרות השנים האחרונות. כיום, כאשר אנו רוצים להגיע לקבר חוני המעגל, נכנסים אנו לתוך חצור הגלילית, עוברים את כל מרכז העיר וממשיכים במעלה ההר עד למישור שבסופו מצוי הקבר. בתחילת המישור בצד ימין של הכביש המוליך לחוני המעגל, מזרחית לקבר, נמצאת מערה מטופחת ועליה מבנה שהוקם בידי הוועד להצלת קברי קדמונו, על גביו קבועה מצבה האומרת כי כאן קברם של אבא חלקיה בן בנו של חוני המעגל, וחנן הנחבא בן בתו של חוני המעגל. עד כאן העובדות בשטח כפי שנראים כיום הזה.

אך בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" טוען שקביעת מערת אבא חלקיה וחנן הנחבא בטעות יסודה, לדעתו היא נמצאת מעל פרעם העתיקה בראש ההר, צפונית מערבית הרחק מקבר חוני, סמוך למעלה הכביש המוביל לעמוקה. נמצא שהויכוח הוא האם מערת אבא חלקיה היא 'צפונית מערבית' ובמרחק של יותר מק"מ מקבר חוני, על ראש ההר שמעל לכפר העתיק

כפר 'פרעם', למרות שבעבר היה מפורסם למדי, כיום הוא נעלם לגמרי, שטחו שומם לחלוטין ואפילו לא נשארו ממנו שרידים חוץ מכמה אבנים ושבילים עתיקים. ככל הידוע לנו התקיים כאן יישוב יהודי בזמנו של האריז"ל, בו התגורר המהרי"ט צהלון, ובו בנה את ביתו ולמרבית הצער קרהו אסון כאשר בנו התינוק נפטר בפתע פתאום, ונקבר במערת חוני המעגל השוכן למרגלות הכפר. מרתק לקרוא את סיפורו, כיצד מבכה הוא את בנו וקוראו "צדיק", מבקש הוא שאחיו הגדול יירש את שנותיו, גם האחייות יאריכו ימים, וגם הוא עצמו ייפקד בשנה זו בנשמה חדשה... וזה לשונו של המהריט"ץ (חידושי איהו נשך סי' י"ד): "כאן מת בני ידידי צדיק, והנני מצדיק עלי את הדין, צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי, בנה בניתי בית זבול בול הרים לבני צדיק פה פרעם, איכה יועם זהב, בני צדיק, הקטן היה לאלף כרע כחירא תורה תורה בן שנה שאול היה אתי חסר חדש ימים, פתע פתאום טרוף טרף לא נודע מי הכהו, בלי נגע בלי פגע ובריא אולם, צדיק כתמר מתמר ועולה ככרוש רענן, אשר חולל והתגולל במי טפה מן הראש יורד על הלב כמשפט בני הנעורים, ממנה מת, ממנה הסריח, ממנה פניו מוריקות, אשר היו כפני חמה בחמה שפוכה ההפוכה כמו רגע ברגע שאול חת משחת מאיש מראהו שב אל העפר, הצדיק אבד כאבדה המתבקשת, עשיתי לו רב הפקדתי אצל אדוני הארץ התנא האלהי הקדוש חוני המעגל, תחת האלה בוטם גדול, שם שמתי לו חק שמה קברתי צדיק אצל צדיק, ה' הצדיק יאמר די לצרותי ויאמר למלאך המשחית די ואל שדי יתן לנו רחמים ושלום נחומים, ויתר שנותיו יירש אחיו הגדול הבן יקר לי יהודה חיה יחיה גם הוא יגדל בתורה ובמצות אמן, ואחיותיו וצדיק באמונתו יחיה גם הנה חיו תחינה,

פרעם, או שהמערערה היא באותו מישור שבו קבר חוני, מצד מזרח סמוך לשיפוע הירידה לעבר חצור הגלילית דהיום.

לפני שנדון בפרטי הדבר, נסתייג ונאמר שני פרטים חשובים: (א) גם המערערה הנוכחית המקובלת כאבא חלקיה וחנן הנחבא אין לה מסורת עתיקה, עד לפני עשרות שנים לא ידעו כי מערה זו היא קבר אבא חלקיה. אמנם היה ידוע שהקבר הוא בקרבת חוני המעגל אך לא היה מי שיעביע על מערה זו או אחרת כקבר אבא חלקיה וחנן הנחבא. כפי ששמעתי מהרה"ח ר' נתן דוד שפירא והרה"ח ר' נח שטרנפלד שיחיו, מי שציין את המערה היה הרה"ח ר' שלום גפנר זצ"ל. אבל כנראה שבעבר גם הוא עצמו לא החליט

כך, ואדרבה, בספרו "צינוני מקומות הקדושים" (ירושלים תשכ"א) כותב הוא "...מערערת חוני המעגל הנמצאת בתחתית ההר. לימין השביל, במעלה ההר, כפר הרוס בשם פירעם, בעברו השני של ההר מערה בה קבורים אבא חלקי וחנן הנחבא..." נראה מדבריו שלא התכוון על המערה הנוכחית. (ב) לצערי עדיין לא זכיתי להגיע למקום החדש עליו מצביע הספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל", כך שקשה לומר דברים ברורים בזה, כל עוד לא ראיתי את המקום בפועל. (כאן המקום לציין טעות סופר שכנראה נפלה בספר הנ"ל, כשהוא מציין את מערת אבא חלקיה (בעמ' 83) כותב היא שהיא "צפונית מזרחית" לחוני המעגל. והאמת היא שהמערה שהוא מציין נמצאת "צפונית מערבית" לחוני).

וכעת נעתיק מקצת מלשונות ספרי המסע כדי שנוכל להבין על מה נסוב הויכוח:

בספר תוצאות ארץ ישראל לתלמיד הרמב"ן כותב הוא: "ומן העמוקה הלכנו לפרעם כשתי

פרסאות, שם חוני המעגל ואשתו סמוך בעמק. וישמעאל אחד הראה לנו צדיק לא ידענו שמו. ומשם עלינו הר גבוה מאד סמוך לכפר ועלינו עליו מצד ההר כנגד המעיין, ושם בהר אבא חלקיה ויש אומרים כי הוא חנן הנחבא". הרי לנו שבזמנו הראו את אבא חלקיה אכן בראש ההר שמעל לקבר חוני, מה שמתאים מאד לפי שיטת הספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל". אמנם אנו רואים שגם סמוך לחוני נמצא איזה קבר של צדיק, ויתכן שזוהי המערה הנוכחית כפי שמעלה אפשרות זו גם בספר הנ"ל.

גם מדברי רבינו הרמ"ק בספר גירושין משמע שאבא חלקיה הוא בראש ההר למעלה מהכפר: "עוד נתעסקנו אצל פתח מערת חוני המעגל שבכפר פרעם, בפסוק וכו' ונכנסנו במערת אבא חלקיה וחנן הנחבא שבראש ההר על הכפר ושם נתעסקנו בפסוק וכו'. ויצאנו מהמערה". אם כי יתכן לפרש ש"ראש ההר" הכוונה יכולה להתאים גם למערה הנוכחית שהיא ראש ההר להבא מכיוון מזרח.

מערבית למערת חוני מצוי מעיין הנקרא "עיין חוני", ואם כך

יש עוד ראייה למקום החדש על פי ספר גלילות ארץ ישראל הכותב "סמוך לעין, בקרוב לפרדסים, מערה אחרת ובה קבורת אבא חלקיה וחנן הנחבא ע"ה". עד כאן הבאנו המקורות המתאימים לשיטה החדשה, אולם בכל זאת עדיין לא הבנתי על פי מה קבע את המערה שציין, שהרי כל המקורות האלו אינם נותנים שום סימן כיצד נראית המערה ונותנים רק סימן אחד כוללני "ראש ההר". יתכן שבדק בכל השטח הנרחב שבראש ההר ולא מצא שום מערה נוספת, או שמא יש לו סימונים אחרים ולא הביאם בספרו.

אולם במסעות ר' משה ירושלמי בספרו "ידי משה" (משנת תקק"ט) כותב: "פרעם, מתחת לכפר הזה מצד צפון מערה ובה נקברו חוני המעגל ואשתו. וממול מצד מזרח, גנים יפים ולידם בית

וסמוך לו נקברו אבא חלקיה וחנן הנחבא ע"ה". מדבריו משמע שהיא המערה הנוכחית שהיא מול חוני מצד מזרח ויתכן שלידה היו גנים יפים. (בספר החדש כותב כמה פעמים כי בעל ידי משה אינו מדייק בכיוונים, ומחליף תדירות את מזרח למערב ודרום לצפון. הדברים טעונים בירור יסודי יותר, רוב ראיותיו הם מהמקומות בהם ממצאו אינם עולים בקנה אחד עם הידי משה. אולם דווקא כאן יש הגיון מסוים בדבריו, שכן הידי משה כותב שמערת חוני המעגל היא מצד צפון לכפר, בעוד שאין עוררין כי מערת חוני המעגל היא דרומית מזרחית לפרעם).

בכתי' ב' של ספר גלילות ארץ ישראל (מובא בספר מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל עמ' 80 הערה 14): "פרעם, אצל אותו הכפר מערה אחת ושמה קבר חוני המעגל ואשתו, וקרוב לו בית המדרש, וקרוב משם, אצל הכרמים, יש מערה בתוך מערה, ושמה נקברו אבא חלקיה וחנן הנחבא ור' יהודה בר אילעי ושבעים תלמידיו (!) ע"ה". ואכן

המערה הנוכחית היא "קרוב משם" ממש, וכן מתאים מאד שהיו לידה כרמים, ובעיקר היא "מערה בתוך מערה" (ראה תמונה) בעוד המערה שהספר הנ"ל מציין בראש ההר אינה נראית כך לפי התמונות. (ואחזור ואזכיר כי עדיין לא ביקרתי שם).

כמו כן בספר "מסע מירון" כותב "גם מערות אבא חלקיה ואומרים כי לא רחוק משם הוא", וכן בספר גבעת שאול כותב "ורחוק מעט מקברו נמצא גם קבר אבא חלקיה", ואילו המקום החדש הוא די רחוק מקבר חוני מה שלא מתאים כ"כ לתיאורים אלו. ושוב, יתכן שמפני שלא הייתי במקום זה נראה לי כך, ואולי בשטח זה די קרוב וסמוך.

לאור כל זאת נמצא שישנם מספיק מקורות לב' הצדדים, והבחור יבחר. אם כי יש להדגיש שבכל אופן, אפילו אם ננקוט כשיטה החדשה, יש עדיין ענין גדול להשתמש במערה הנוכחית של אבא חלקיה, שכן גם לפי המקורות הסותרים, הרי בכל זאת הם מציינים כאן קבר של צדיק שלא נודע להם שמו.

מערת אבא חלקיה הנוכחית, מערה בתוך מערה

מערת אבא חלקיה החדשה שבראש ההר

בית הגזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"ב.

מי שיש לו דברים שברצונו לפרסמם מתבקש להביאו לר' יחיאל צוקר.

שיחות וסיפורים מגדולי אנ"ש בדורות עברו, שנמסרו ע"י ידידנו היקר הר"ר יהושע יונתן דרוק הי"ו אשר שמע מפי זקני אנ"ש, תשובות חן חן לו.

שלא היה אצל רופא ונפטר בביתו, כי הקפיד על אזהרת רביז"ל לא להשתמש ברופאים וברפואות, אחרי שכל העולם התפורר ונשאר שם ר' הירש לייב ור' שמואל שפירא וזקני ר' מרדכי אלעזר, נענה ר' הירש לייב ואמר: "מיר האבן דא באגראבן א גענעראל", ענה ר' שמואל: "א גרויסן גענעראל". כמו"כ ידוע, שר' שמואל הביט בשו"ע שלמד בו ר"א ז"ל, וראה שאחזו אז בסי"צ ג' כמנין שנותיו עלי אדמות.

(ד) שמעתי ממנו, שהגה"צ המקובל ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל אמר, שהוא מקנא את ר' שמואל הורביץ בג' דברים: א' שעומד בל"ג בעומר 24 שעות ליד הציון הק' בתפלה ותחנונים ואינו זז משם אפילו רגע. ב' שר"ש מדבר תורה ואף אחד אינו מבין אותו, כי מדבר עניני קבלה גבוהים מאד שכל השומעים אותו לא הבינו כמעט כלום. (והדבר הג' שכח זקני ז"ל)

(ה) שמעתי מהרה"ח הישיש ר' יעקב קלמנוביץ (מלמד) ז"ל, שעוד זכה בימי נעוריו להכיר את הגה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל פה בעיה"ק ירושלים, ור"א ז"ל מינה אותו עוד כשהיה בחור מיד אחר הבר מצוה ל'בעל קורא', כי היה מודקדק לומר ה-ר' כמו שצריך, וסיפר שפעם הבחין שצאוורונו של ר"א אינו ישר וסידר לו את הצווארון, ור"א ז"ל בגודל ענותנותו אמר לו: "כבוד איז טרייף!!! (=כבוד זה טרף)...

(ו) שמעתי מהרה"ח הישיש ר' ישראל בער אודסר ז"ל, פעם הלך למערת 'שמעון הצדיק' להתפלל שם, ובעברו ליד מערת ה'סנהדרין' שמע משם קולות וברקים נוראים של התבודדות ושיחה בינו לבין קונו בשוועות נוראות, ונעמד בחוץ לראות מהיו העובד הגדול הזה השואג שאגות גדולות כאלו? ואח"כ ראה שיצא משם סבי ר' מ"א ז"ל, שכידוע עבד את ה' בכוחות נוראים יחד עם רעיו העובדים הגדולים הנ"ל, ובפרט עם ידיד נפשו הרה"ח ר"ש שפירא זצ"ל, והיו במירון שבועות רבות בעסקם יחד בעבודת ה' בכוחות בלתי אנושיים, וגם למדו הרבה ביחד. וסבי ז"ל היה יורד לכפר להביא משהו לאכול, קצת לחם קצת ירקות, עד שר"ש אמר פעם לדודי ר' יהושע דוב שיחי: אם לא אביך, כבר מזמן הייתי בעולם האמת. כי אז 'מירון' היה מדרב שמים.

ושמעתי מר' שמואל צ'צ'יק ז"ל, שכשחזר ר"ש מהשבי הירדני, בראותו את זקני רמ"א בירך עליו "שהחינו" בשם ומלכות! מרוב ידידותם האיננה, מה שלא בירך על שום אדם אחר. וכן היו הרבה פעמים הולכים לקיים "הניעור בלילה" בקבר שמואל הנביא שהיה מהלך גדול מאד מעיר העתיקה עד שם, והיה אומר ר"ש, ששמואל הנביא חי נ"ב שנים כר"ת של נ"יעור ב'לילה, וזה גם תורה נ"ב בלקו"מ, לכן שם מסוגל ביותר לקיים עצה זו של הניעור בלילה.

(ז) שמעתי מהרה"ג ר' יחיאל מיכל רבינוביץ שליט"א ר"כ חי' עולם, ששימש לפני רבות כמג"ש ב'ישיבת 'חי' עולם' ואחד מבני ר"ש שפירא ז"ל למד אצלו, והיה בא מפעם לפעם לומר לו מפרשים על הסוגיא כגון 'פני יהושע' וכיוצ"ב, ושאלו המג"ש מנין לך זאת? השיבו שאביו ר"ש למד אתו! כי ר"ש היה עליו גדול כידוע רק הסתיר את כוחו בתורה.

ארושם כמה שיחות וסיפורים מוחשבים אנ"ש זצ"ל ממה ששמעתי מזקני אנ"ש זצ"ל, בעיקר דברים שעדיין לא נדפסו, כדי להחיות עם רב החפצים לשמוע מהני אריות שבחבורה, מעבודתם את בוראם ומדבקותם ברביז"ל ובדרכיו הק', ואני מקווה שיביאו בס"ד התעוררות עצומה, כמו שאמר רביז"ל: "איערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך גיטאן".

(א) שמעתי מהרה"ח ר' מרדכי יגליניק זצ"ל תלמיד מובהק להחסיד הנודע ר' יצחק ברייטער הי"ד זצ"ל, שסיפר על החסיד הוותיק והישיש זקן ופאר אנ"ש רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל, שבשנתו האחרונה - תשט"ו נסע עם אנ"ש לשבות על 'שבת חנוכה' במירון אצל ציוה"ק של רשב"י זיע"א, ואז עדיין לא יכלו לעלות עם הרכב עד מעלה ההר ומפני זקנותו וחולשתו העלו אותו (ר"א ויצהנדרר ר"י לבל ור"א עקשטיין) את ההר כשהוא יושב על כסא. בליל שבת נישא ר' אברהם לעמוד והתפלל בקולו הנעים והערב 'קבלת שבת' ומעריב, ואחרי התפלה עשו קידוש ונטלו ידיים לסעודת שבת קודש. באמצע הסעודה התחיל ר' אברהם ז"ל לדבר תורה מליקו"מ והאריך כמה שעות - כדרכו - להרחיב הדיבור עם כל ההלכות שבליקו"מ על התורה בביאורים נפלאים במתק לשונו הזהב, [וכידוע דיבר התורה וההלכות הכל בע"פ כלשונם ממש], והאריך כ"כ עד שאמרו לו: ר' אברהם, כבר מאוחר! עוד מעט כבר חצות! ותיקף הפסיק. אח"כ בבוקר אחרי תפלת הוותיקין התחיל לדבר תורה אחרת מליקו"מ, וג"כ האריך זמן רב עד שאמרו לו שכבר מאוחר וצריך ליטול ידיים לסעודה והפסיק אמירת התורה, באמצע הסעודה התחיל תורה שלישית והאריך כמה שעות עד שאמרו לו: ר' אברהם, צריך כבר להתפלל מנחה! והפסיק. ואח"כ בסעודה שלישית התחיל תורה רביעית בליקו"מ, והאריך ג"כ כמה וכמה שעות בדיבורים נפלאים כדרכו בקודש, וסיים ר' מרדכי: "איך בין נתפעל געווארן פון אים, אגאנצן שבת האט ער גירעדט פון רעבין! (נתפעלתי ממנו, כל השבת הוא דיבר מרביז"ל).

(ב) שמעתי מאז"ה הרה"ח ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין ז"ל שהיה ממקורביו ובאי ביתו של ר' אברהם ז"ל, שהוא יחד עם מורו ר' הערש לייב ליפל זצ"ל, ועם ידידיו ר' שמואל שפירא ר' אברהם יעקב גולדרייך ור' יונה לבל ז"ל, כל יום אחרי תפלת שחרית כ'ותיקין' שהתפללו באריכות ובכוחות נוראים כידוע, היו נכנסים לביתו של ר"א בעיר העתיקה לשמוע ממנו דברי התעוררות והתחזקות, והיה ממש 'מעייין נובע' מרביז"ל, ויותר משבעים שנה דלה והשקה לעדרים ממבועי הנחל, ובכל פעם כשבאו אליו כבר ישב ולמד ליקו"מ או ליקו"ה, והיה אומר להם בהתפעלות גדולה: "וואס זאל איך אייך זאגן, איך האב שוין אסאך מאל גילערנט דאס, אבער דעם רעבענ'ס זאך איז א קוואל! א קוואל!" (=מה אומר לכם, כבר הרבה פעמים למדתי זאת אבל ענינו של רבינו הוא מעייין מעייין) כאומר, שבכל פעם שלומדים אע"פ שכבר למדו זאת הרבה פעמים, שומעים דבר חדש שלא עמדו עליו קודם.

(ג) עוד שמעתי מזקני ז"ל, שאחרי ה'הלויה' של ר"א ז"ל שהטמינו את גופו הטהור בשעת לילה מאוחרת בחלקת הרבנים שב'הר המנוחות', [כידוע ההלויה התאחרה שעות רבות, מחמת שלא רצו לתת 'רשיון קבורה' אע"פ שנפטר בגיל צ"ג שנה, כיון

מ'עט' האברכים

בביהכ"נ'ס שלנו, אפילו כשגברו מלכות הרשעה ולקחו ביהמ"ד שלנו אעפ"כ לא התפללנו רק ביהד, אפילו שהיה הקור גדול והשלג גדול כ"כ בקימות אדם במסירת נפש הלכנו להתפלל ביהד עם אנשים שמקשרים עצמם קודם התפלה לרבינו ז"ל.

פלא בעיני ששמעתי שאתם מתפללים במקומות אחרים שזה היפך רצון רבינו ז"ל, ואנחנו מחויבים לבטל עצמנו לדעת הקדוש של רבינו ז"ל ולעשות רק רצונו ז"ל, ולהאמין באמונה שלימה שהתפלה שאנו מתפללין ביהד עם התקשרות הוא ענין אחר לגמרי.

בזה אסיים ידידכם עוז לנצח, והמברכם בפסח כשר ושמה.

לוי יצחק בן שרה רחל

התו' 'אומרה לאלוקי בעוד' שבלי זה א"א להיכנס לשום דבר בעבודת השם. ודבר ראשון צריך להודות לה' על זה 'שלא עשני גוי' והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, וזכינו שכל ארחות חיינו מושגת ע"פ ההלכה, ולהודות לה' על עצם זה שזוכים שאנו רוצים להתקדש ולהיטהר, ובפרט להודות על אין ספור הפעמים שזכו להתנתק אפי' רק משהו מן הרע, כי 'אפי' אם נתעה במחשבתו כמו שנתעה, אעפ"כ צריך שיאמין שבכל מה שמנתק עצמו ממחשבתו מרע לטוב הוא יקר בעיני השי"ת, ואפי' אם מתגברים עליו המחשבות כמו שמתגברים ח"ו, אעפ"כ בכל רגע שמתגברים כנגדם זהו בחי' תשובה, כמו שכתוב "לרגעים תבחנונו", ואם יהיה חזק בזה יוכל לזכות ברבות הימים לתשובה שלימה, ועכ"פ "לית רעותא טבא דאיתאביד" (ליקו"ה הל' תפלת המנחה ה"ז אות ב' ח') ובאות י"ט כותב: "ידע, שכל נקודה והעתקה שנעתק מחשבתו מרע לטוב, הכל יקר מאד בעיני יתברך וכולם יתקבצו לעזרתו". ורק ע"י שנשמה מאד בנקודות טובות של קדושה שזכינו ונרבה להודות עליהם ע"י נוכח שיפתח לנו הפה והלב לפרש שיחתנו מעומק לבנו לפני יתברך שנוכח לישועה שלימה, אכ"ר.

בשולי הדברים, אכתוב מה ששמעתי מאחד מחברי, שהוא ניגש פעם לאחד מגדולי אנ"ש בשאלה, שבתו"נ"ב אומר רבינו שצריך בהתבודדות לעבוד על מידה מסוימת בכל פעם, ושאל אותו אברך על מה יבקש? ענה לו אותו גדול אחד שצריך בעיקר לבקש על 'קדושה' שבוה תלוי הכל. [כמובא בשבחי הר"ן אות ט"ז].

בהערכה מרובה על כל פעולותיו

יעקב אהרן פלטינק

על השאלות שאתה שואל בענין זהירות וחומרות איך להתנהג, מה אכתוב לך, הרבה יראים וכשרים צדיקים היו מתנהגים בקדושה גדולה, והשי"ת קיבל מהם תענוג גדול, עי' תורה ל"ב, ח"ב.

בדרך כלל ידידי היקר, הדברים הנוגעים בעניני התורה הק' בדיני התורה, מזה יכולים ומוכרחים לדבר בפרהסיא בקול רם, כי קיבלנו התורה הק' כדי לקיימה. אבל הדברים הנקראים 'חומרות' זה צריך להיות 'בהצנע' לכת עם אלוקי' דברים כאלו לא שואלין ולא משיבין, רק כ"א כפי שלבו משתוקק לקדש ולטהר עצמו, וכפי מה שמרבה בתפלה כן מסייעים לו מן השמים, בתנאי כפול ומשולש שיהא בהצנע לכת! וזה הוא תירוץ על כל השאלות שלך.

בזה אסיים, ידידך עוז לנצח

לוי יצחק בן שרה רחל

החותם בכל חותמי ברכות מ. נ. ט.

מכתב נפלא מהרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל

לכבוד אנ"ש היקרים שיחיו הנקראים ע"ש אדמו"ר ז"ל 'ברסלב'ר חסידים.

החוב מוטל עלינו להדר שמו ז"ל, "באשיינעם דעם רעבינ'ס ואך", עיקר ההידור ורצון רבינו ז"ל - להתקבץ ביהד, להתפלל ביהד עם התקשרות לרבינו ז"ל, התפלה שהיא עם התקשרות עולה למעלה ורבינו ז"ל בונה מזה מושכן כמובא בתורה ב' אמור.

דתי באומאן יותר מעשרים שנה ולא התפללתי בשום פעם רק

כבוד מערכת 'מימי הנחל'

מה מאד נתעורר לבי בקרבי בקראי בגליון ד' את מאמרו החשוב והיקר בשם 'תזכורת' מחברנו ר' יעקב נתן אנשיין הי"ו, ושמתי את לבי כמה נחוץ לנו באמת להיזכר בכל יום ממש, שאנחנו בעיצומה של מלחמה גדולה ונוראה, ועיקר הצלחתנו של היצ"ר שהוא מפיל עלינו תרדמה גדולה, וכל זמן שלא מתעוררים לזכור את זה - שאנחנו במלחמה, זה הבעיה הכי גדולה. והאמת היא שאין שום עצה ותחבולה להינצל מהתרדמה הגדולה הזאת, רק עצה אחת ויחידה: לזעוק ולהתחנן להשי"ת על זה מדי יום ביומו: רבוש"ע ראה כמה רחוק אני מהקדושה, בכזה הסתרה שבתוך הסתרה, עד שאני מרגיש שאני בסדר גמור ואיני מרגיש כמה אני רחוק וכמה שאני צריך ישועה גדולה וכו' וכו'.

ורק הדיבור והבקשה יום יום זה מה שיושיע אותנו, וזה מה שזיכיר לנו שאנחנו במלחמה עצומה, שלא נשקע לגמרי בהבלי הזמן, ולכה"פ נכסוף ונשתוקק להתקדש ולהיטהר, ועי"ז נזכה מפעם לפעם להתנתק מעט מהחומר הגשמי, כי הדיבור יש לו כח גדול "שאפי' אם האדם מונח ח"ו בשפל המדרגה מאד, אעפ"כ ע"י הדיבור יכול להזכיר את עצמו בהשי"ת לעולם, שאפי' אם הוא במקום שהוא נופל למקום שנפל, אם יתחזק גם שם לדבר עכ"פ דיבורים קדושים של תורה ותפילה ושיחה בינו לבין קונו אזי הדיבור אינו מניח לשכוח לגמרי את השי"ת, בבחינת "כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד" (ע"פ תו' ע"ח ח"א). וכמאמר רבינו ז"ל בשי"ת קכ"ט: "און אפי' אז מ'פאלט אין א' בלאטע אריין, מ'שרייט און מ'שרייט און מ'שרייט"

אך חשוב לדעת שבגשמתנו אל הקודש לפרש את שיחתנו לפני השי"ת על ענין זה, וכן על כל דבר שבקדושה, חשוב מאד להקדים ולזכור את

לכבוד מערכת 'מימי הנחל'

שלום וברכה!

בהמשך לתגובות החמות והנעימות על ה'שבת התאחדות' שהיתה באור יהודה, שנכתבו בגליון הקודם, ראיתי להוסיף איזה דברים בעקבות מה שנדבר שם ברבים לפני האברכים.

ואעתיק בזה מכתב שכתב ר' לוי יצחק בנדר ז"ל לאברך אחד מאנ"ש ששאל אותו בענינים אלו.

"ב"ה, יום ג' תצוה ירושלים עיה"ק תובב"א.

שלום וכט"ס לכבוד ידידי האברך היקר החסיד, המקושר לאדמו"ר נמ"ח מוה"ר ליביש ג"י.

אחדשה"ט באהבה רבה, מכתבך קיבלתי ונהניתי מאד מתשוקת לבך אל האמת, כן יעזור ד' ויוליך בדרך האמת, כי 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו'.

הודעה משמחת

הננו להודיע לכל האברכים יקרים
שלכבוד ימי ה'שובבי"ם'

יתקיים בעז"ה במוצאי שב"ק זו
פרשת וארא (מברכים)

סעודת "מלזה מלבה"

בהיכל ה'כולל' שבבית מדרשינו מא"ש

בשעה: 7:30

בהשתתפות אחד מזקני אנ"ש שליט"א

המצפים לקראת בואכם לשלום
איחוד האברכים הצעירים

איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים

שע"י מורשת הנחל

מזלא טבא וגדיא יאה

שלוחה בזאת לחברינו היקרים

הר"ר יחיאל מאיר צוקר הי"ו
ומשנהו בדומה לו

הר"ר לוי יצחק צוקר הי"ו

ממארגני ה'איחוד'

הפועלים במסירות ללא ליאות למען 'איחוד האברכים'

הר"ר שמואל מאיר חשין הי"ו

מטובי הכותבים בגליונו

לרגל השמחה אשר במעונם

וברכותינו נאמנה: יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שיוכו לרוות מכל יו"ח מלא חפניים נחת
דקדושה, בהרחבת הדעת ובשפע גדול, להנכם על דרך רביה"ק, ובמהרה נוכח לביאת
משיח צדקנו אמן.

המברכים מקרב לב

מערכת 'מימי הנחל' האברכים

ועתה כתבו לכם...

ב"ה "איחוד האברכים" מתרבה והולך, הגליון יוצא כבר זו הפעם השביעית.

וכבר כתבנו כמה פעמים מטרתו של הגליון, בו יוכל כל אחד להוציא את הנקודה השייך ללבנו ולפרסמו ברבים בין כל
החברים, ללבנו ולצרפו, להתחזק איתו ולהתעורר עמו, כמו שידענו מאנ"ש לדורותם יקרת הכתיבה אחד לחברו בעבודת
השי"ת, וכבר הוכח בעליל כמה יקר וחשוב הדבר.

ע"כ הננו פונים אליכם אברכים יקרים שיחיו, למה תעצרון במילין?? מדוע לא תתנו לחברכים ג"כ להתחזק בנקודות שלכם??
הרימו עט וכתבוהו על הנייר ושלחוהו אלינו, גם אם לא נחתם בכישרון הכתיבה - אל תהססו, אנו נערכנו בעז"ה עצהיו"ט.
ברצוננו להרחיב את הגליון יותר ויותר רק תשלחו לנו חומר...

המערכת

ואלה יעמדו על הברכה שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

חברנו היקר

הר"ר שמואל אייזיק צוקר הי"ו

לרגל הכניסו את בנו מרדכי מאיר נ"י לבריתו של אאע"ה

זכות רביה"ק יגן בעדו שיוכה לראות ממנו ומכל יו"ח מלא חפניים נחת דקדושה,
לחנכו על דרך רביה"ק מתוך הרחבת הדעת ושפע רב.

תרומה נכבדה הורמה
לעי"נ ר' שמואל ב"ר ניסן אריה הכהן
נלב"ע כ"ה טבת תשל"א
הונצח ע"י הר"ר פנחס צ'צ'יק הי"ו

כל הרוצה לתרום למען הוצאת הגליון בעת שמחה או לעי"נ יפנה לר' חיים צ'צ'יק הי"ו 05484-85412

ברכת מזל מזוב תמה ולבבית לחברינו היקרים:

ר' יהודה טרייטל
ר' יואל גולדנברג
ר' בן ציון צוקר
ר' נתן בר"פ שפירא
ר' ברוך זילבר
ר' שמואל פיש
לנישואיהם בשעתומ"צ

ר' לוי יצחק
צוקר
להולדת הבת

ר' שמואל
מאיר חשין
להיכנס בנו
לעזה"מ

ר' אלימלך אנשין
ר' שמואל אייזיק צוקר
ר' יחיאל מאיר צוקר
להולדת הבנים